

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2014-yil 19-dekabrda 0055-raqam bilan qayta ro'yxtatga olingan.

2024-yil.
3-som.

Tahrir hay'ati:

Hilola UMAROVA
Dilshod KENJAYEV
Nizomiddin MAHMUDOV
Bohdor JOVLIYEV
Yorqinjon ODILOV
Nasirullo MIRKURBANOV
Jabbor ESHONQULOV
Valijon QODIROV
Baxtiyor DANIYAROV
Abdurahim NOSIROV
Tolib ENAZAROV
To'ljin SAYDALIYEV
Ravshan JOMONOV
Zulxumor MIRZAYEVA
Qozoqboy YO'LDOSHEV
Tajixon SABITOVA
Salima JUMAYEVA
Nilufar NAMOZOVA
Qayum BAYMIROV
Adiba DAVLATOVA
Lutfullo JO'RAYEV
(bosh muharrir o'rinnbosari)

Bosh muharrir v.v.b.

Lutfullo JO'RAYEV

Sahifalovchilar:

Akmal FARMONOV
Gulnoza VALIYEVA

Nashr uchun mas'ullar:

Nilufar NAMOZOVA
Nigora URALOVA
Nargis BOBDJANOVA

Tahririyat manzili:

100038, Toshkent shahri
Navoiy ko'chasi 30-uy.
Telefon: (98) 121-74-16,
(71) 233-03-10, (71) 233-03-45,
(71) 233-03-67.
e-mail: til_adabiyot@umail.uz
vob-sayt: www.tilvaadabiyot.uz

Jurnalda ko'chirib bosilgan maqolalar "Til va adabiyot ta'limi"dan olindi, deb izohlanishi shart.

Jurnalda nashr etilgan maqolalarda mualliflarning tahririyan nuqtayi nazariga muvofiq kelmaydigan fikr-mulohazalar bosilishi mumkin.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifiga qaytarilmaydi.

Mualliflarning ismi va familiyasi shaxsini tasdiqlovchi pasportiga muvofiq yoziladi.

Bosmaxonaga. 2024.20.02. da topshirildi. Offset usulida chop etildi. Qog'oz biechimi 60x841/8. Sharlti bosma tabog'i 6,0. "Arial" garniturası. 10, 11 kegl. "ECO TEXTILE PRODUCT" MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Manzil: Toshkent sh. Mirobod tum., Matbuotchilar ko'chasi 32-uy. Buyurtma ____ Adadi 4600 nusxa. Bahosi ke-lishilgan narxida.

TIL VA ADABIYOT

TA'LIMI

Я ПРЕПОДАВАНИЕ
ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

TIL VA ADABIYOT TA'LIMI

O'ZBEKİSTON RESPUBLİKASI
MAKTABGACHA VA MAK TAB TA'LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK JURNALI

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА
ДОШКОЛЬНОГО И
ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

L ANGUAGE AND LITERATURE TEACHING

SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL OF THE MINISTRY
OF PRESCHOOL AND SCHOOL EDUCATION
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

MUNDARIJA

Adabiy taqvim

Mahliyo Ahmadalalyeva.
"Men hayotni kuylayman..." 3

Dars - muqaddas

Ra'no Absalomova.
Omonimlar va ularning uslubiyati 4

Metodik tavsisiya

Dilafruz Kurbanova.
Effective English language teaching – Elaborating on six essential aspects 8

Umida Madaminova.
Teaching aids and authentic materials in online classroom 10

Gulorom Tulaboyeva.
Bo'lajak filologiya yo'naliishi talabalarini professional faoliyatga tayyorlash metodikasi 12

Oydin Mo'minova.
Kredit-modul o'qitish tizimida interfaol usullardan foydalanshing ahamiyati 14

Tilshunoslik

Xushnoza Abduvohidova.
Qishloq xo'jaligi terminlarining leksik- semantik tahlili 16

Bunyod Xoliyorov.
Maxsus maqsadlarda ingliz tili o'qitishda leksik kompetensiyani autentik materiallar vositasida rivojlantirish 17

Dilfuza Saydaliyeva.
Produktiv va reproduktiv metodlar asosida filologiya fanlarini talabalarga o'qitishning nazariy va amaliy asoslari .. 19

Feruza Sobirova.
Ingliz va o'zbek tillarida uy jihozlari nomlarining qo'llanilishi 21

Mukaddama Alixonova.
O'zbek tilidagi paremiyalarda oziq-ovqat texnologiyasi terminologiyasining o'rni 23

Nilufar Kiyomidinova.
The importance of artificial intelligence in teaching a foreign language 24

Nodirbek Xabibillayev.
"Affiksoid" atamasi kerakmi? 26

Tahlil

Nuriniso Umarova.
Ijodkor ham, she'riyat ham – davr farzandi 27

Xoldija Bazarova.
Asqar mahkam she'riyatida imon tushunchasi 29

Zukhra Khazratova.
The theory of improving lexical competence and reading comprehension 31

Shaxlo Xalilova.
Ingliz va o'zbek folklor janrlaridagi o'xshash xususiyatlar 32

Tadqiqot

Baurjan Sayfullayev.
Qozoq adibili araslaridagi o'zbek tili leksikasining semantik xususiyatlari 34

Nilufar Tashmatova.
"Gulshan ul-asror" da omonim leksemalar 38

Naima Rejapova.
Oliy ta'lim muassasalarida chet tilning kasbga yo'naltirilgan fanlar mazmuni bilan integratsiyasi 40

Dilshoda Ibraximova.
Ingliz va o'zbek tillari antroponimik birliklarining lisoniy va nutqiy vazifalari 43

Kichik tadqiqot

Dinara Muminova.
Bolaning kognitiv rivojlanishi uchun pedagogik jarayonda rasmli kitoblardan foydalananish 45

1991-yildan chiqa boshlagan

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Я ПРЕПОДАВАНИЕ ЗЫКА И ЛИТЕРАТУР

ZULFIYAXONIM TAVALLUDIGA 109 YIL

Joriy yilning 1-mart kuni Zulfiyaxonim Isroilova tavalludining 109 yilligi munosabati bilan O'zbekiston davlat jahon tilari universitetining Xalqaro jurnalistika fakulteti Sotsiologiya yo'naliishi talabalari ishtirokida tadbir tashkil qilindi.

Davra suhbatni davomida qizlar bahor kuychisi Zulfiyaxonim she'rleridan namunalar o'qidilar va shoiraning hayotidan videoroliklar namoyish qilishdi.

Tadbir so'ngida ishtirokchilar "Adiblar xiyoboni"da joylashgan Zulfiyaxonim haykali hamda O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining muzeyida bo'ldi. Muzeyda ham talabalar o'tasida shoiraning qalamiga mansub she'rlar o'qildi, mushoira tashkil etildi. Faol qatnashgan talabalar Uyushma tomonidan kitoblar bilan taqdirlandi.

"ZULFIYA" CHILAR TAQDIRLANDI

8-mart Xalqaro xotin-qizlar kuni arafasida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Zulfiya nomidagi Davlat mukofoti bilan taqdirlash to'g'risida"gi Qarori e'lon qilindi.

Unga ko'ra, a'llo xulqi, noyob iste'dodi, zukkoligi, tashabbuskorligi, o'qishdagi muvaffaqiyatlari hamda ta'llim, fan, adabiyot, san'at, madaniyat, sport sohalari va jamoatchilik faoliyatida erishgan alohida yutuqlari uchun 28 nafar xotin-qizlar taqdirlandi.

"HUMO ARENA" MAJMUASIDA NAVRO'Z

21-mart kuni poytaxtimizdag "Humo Arena" majmuasida Navro'z bayrami tantanalari bo'lib o'tdi. Unda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ishtirok etib, barchani Navro'z bayrami bilan tabrikladi.

Bayram tadbirida xorijiy davlatlarning elchilari, xalqaro tashkilotlar vakillari ham ishtirok etdi.

Bayram shodiyonasasi katta konsert dasturi bilan davom etdi. Tantanadan so'ng, Prezident Navro'z saylida bo'lib, milliy madaniyat markazlari, folklor-etnografik jamoalar chiqishlarini kuzatdi.

Aytish joizki, ko'p millatli xalqimizda Navro'z barcha millat va elat vakillarining sevimli bayramiga aylangan. Bugungi kunda, hududlarda 38 ta do'stlik jamiyati va 153 ta milliy madaniy markaz faoliyat ko'rsatmoqda. Tadbir davomida, davlatimiz rahbari shunday markazlarning ko'rgazmalari va kuy-qo'shiqlarini ham tomosha qildi hamda ular bilan samimi suhbatlashdi.

Navro'z sayillari Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlar markazlarida, tuman, qishloq va ovullarda davom etmoqda.

BOBURGA BAG'ISHLANGAN XALQARO ELEKTRON PLATFORMA YARATILDI

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR IBN UMARSHAYX MIRZO

Hozirda boburid.uz manzilida yaratilgan platforma sinov tariqasida ishlayotgan bo'lib, ushbu loyiha Temuriylar tarixi davlat muzeysi jamoasi hamda Bobur nomli xalqaro jamoat fondi hamkorligida ishlab chiqilgan.

Unga Bobur hayoti va ijodiga oid 30 mingdan ziyod kitob, maqola kabi fayllarning yuklamasi joylanishi rejalashtirilmoqda.

Plarformaning "Virtual sayohat" bo'limida "Bobur va jahon madaniyati muzeyi", "Bog'i Bobur istirohat bog'i", "Boburning ramziy qabri", "Bobur xalqaro jamoat fondi", "Andijon shaharsozlik madaniyati" muzeylariga sayohat qilish imkoniyati mavjud.

Internet manbalari asosida tayyorlandi.

“MEN HAYOTNI KUYLAYMAN...”

Zulfiya lirikasi va hayot yo'liga bir nazar

Zulfiya XX asr o'zbek she'riyati, ayniqsa, doston janri rivojiga ulkan hissa qo'shgan mashhur shoiradir. Uning ijodida turfa tuyg'ular, fikrlar, g'oyalar: hayotga muhabbat, ijod zavqi, kelajakka umidlar, insoniyat baxti, oshiqlar fidoyiligi, ayol sabr-toqati, shuningdek, dushmanlarga, yovuzlikka nafrat, halokatli urush olib kelgan baxtsizliklar, g'alabalardan faxrlanish ifodalangan. Zulfiya ijodining nafasini belgilovchi omil – yuksak, hayoti va faol insonparvarlik. Shoira o'z farzandini asrab-avaylagan ona kabi hayot quvonchlardan zavqlanib yashashga, g'amga hamdard bo'lishga, ma'naviy dard-larga davo topishga intiladi, tinchlikni,adolatni, ezgu amallarni asrab-avaylashga chorlaydi. Shoiraning onasi tabiatan ziyoli, bilimli ayol farzandlarini ishonch bilan buyuk hayot sari yetaklaydi. Xadicha opa xalq og'zaki ijodi bilan yaxshi tanish edi, farzandlariga ertaklar, rivotilar, dostonlar aytib berardi. O'tmishni eslab, shoira shunday yozadi: “Onam jim edi, esimda, doim g'amgin edi. Ammo unda qullik ezilishi yo'q edi... Qanchadan qancha qo'shiq va rivoyatlarni bilardi, qanday qilib aytishni, kuylashni, biz bolalarni ertak bilan o'ziga rom etar edi! So'zga mehrli, mo'jizalar yaratuvchi, olamni ochib beradigan, insonni go'zallik sari yetaklovchi...” Tabiiyki, ona farzandlarining oliy ma'lumotli bo'lishi ni juda xohlardi. Uning orzulari amalga oshdi. Zulfiya 1928-yilda boshlang'ich maktabni tugatgach, Toshkent pedagogika bilim yurtiga o'qishga kiradi. Shu yillarda uning adabiyotga ishtiyogi kuchaydi. U Alisher Navoiy, Lutfiy, Fuzuliy, Shekspir, Bayron, N.A.Nekrasova, M.Y.Lermontov. S.Ayniy, G'ayratiy asarlarini o'qib, zamonaviy adiblar ijodini yaqindan o'rgandi. Daholar ijodi bilan tanishish uni ilhomlantirdi.

She'rlar yozish qobiliyatini kashf etgan Zulfiya bu sevimli mashg'ulotidan kimdir xabar topishidan, ehtimol, ustidan kulishidan cho'chirdi. "...Oddiy-oddiy iboralarda emas, misralarda o'ylay boshladim... Ichimda jarang-lagan satrlarni qayerda o'qiganimni eslay olmadim. Avvaliga o'zim ham she'r yozayotganimga ishonmadim. Bu hayratlanarli, hatto biroz qo'rinchli edi...", deb yozadi shoira.

O'n besh yoshida pedagogika bilim yurti talabasi bo'lgan paytda, oradan bir muncha vaqt o'tgach, she'rlari dunyoning ko'plab tillariga tarjima qilinishini tasavvur qila olganmikan? Zulfiyaning "Qizil ro'mol" nomli ilk she'rining yozilishiga burqani tashlab, fabrikalarda ishlay boshlagan ayollar hayoti turtki bergen bo'lsa ajab emas. 1930-yildan boshlab "Ishchi"

va "Kolxozchi bolalar" gazeta va jurnallarida yosh shoiraning ilk she'rlari chop etildi. 1932-yili o'n yetti yoshli Zulfiyaning "Umr sahifalari" nomli birinchi she'riy to'plami chiqdi. Unda zamon ruhi bilan sug'orilgan "Ko'tarilish qo'shig'", "Ulug' bayram uchun", "Men ischi qiziman", "Zavod yo'lida", "Dehqon qizi" kabi she'rlar bor. Biroq bu she'rlarda muallifning olam, voqelik, inson haqida o'z nuqtayi nazari hali qat'iy lashmagan edi. Taqdiri Hamid Olimjonning taqdiri bilan bog'liqligi uning hayoti va ijodida burlish yasadi. 1938–1939-yillarda Zulfiyaning "She'rlar" va "Qiz qo'shiqlari" nomli she'riy to'plamlari nashr etildi. Ulardagi she'rlarida shoira Vatanning go'zal manzaralari, gullagan bog'lari, mangu baborini jo'shqinlik bilan madh etadi. Ayniqsa, bu jihatdan "Bahor", "Bahor kechasi" kabi she'rlari alohida ajralib turadi. "Xojar", "Ordinchi", "Sevdim seni", "Talaba" she'rlarida shoira ayollarning yangi hayotga, kelajakka ishonch ruhini yaqqol ifodalaydi. Zulfiya bu davrda ishq va sadoqat, ayrılıq va o'lim, ona, tong va shom, tinchlik va hayot, yurdoshlarining jasorati haqidada ko'p yozadi, bularning barini u o'z hayoti va tajribasi prizmasidan ko'radi. 50-yillarda o'sha davr siyosati va mafkurasi ta'sirida yozilgan "Saodatning musofir ayloga javobi", "O'zbek qizining ovozi" she'rlari bundan mustasno. Uning ko'plab asarlari haqiqiy lirika namunasidir.

Urush yillarda Zulfiya ijodi mazmunan teranlashdi, badiiy barkamollik kasb etdi. Bu paytga kelib, shoiraning "Uni Farhod deb atashgan", "Ayrilik kunlarda", rus tilida "Vafo" to'plamlari nashr etildi. Bu to'plamlardagi she'rlarda Zulfiya ijodida falsafiy mazmun chuqurlashganini kuzatamiz. Shoiraning "Uni Farhod deyishgan", "Olov va yo'l she'ri", "Xotiram siniqlari" dostonlari muvaffaqiyat qozongan asarlardir.

Zulfiyaning tabiat va insonga nisbatan samimi tuyg'ularning kutilmagan yangi timsollar bilan boyigan lirikasi kitobxon qalbini larzaga soladi, insoniyatning kelajakka ishonchini mustahkamlaydi. Iqtidorli shoira va yozuvchi, inson qalb tug'yonlarining bilimdoni bo'lgan shoira turli janrlarda: dostonlar, balladalar, elegiyalar, nasriy she'rlar, hikoyalar, ocherklar, publisistik maqolalar va gazeta xabarları yozdi. Uning ko'p she'rlari sobiq Ittifoq xalqlari tinchligi va do'stligini mustahkamlashga bag'ishlangan edi. Urush yillari u vatanparvarlik ruhida she'rlar yaratdi. Shuningdek, o'zbek basta-korlarining operalariga librettolar ham yozdi. Masalan, "Zaynab va Omon" operasiga libretto shular sirasidan. Shu bilan birga, turmush o'rtog'i Hamid Olimjon qala-

“Adabiy taqvim”

miga mansub “Semurg” dostoni asosida ertak-sahna asarini yaratdi. Shoira adabiy-ijtimoiy faoliyati uchun davlat mukofotlari bilan taqdirlangan.

Zulfiya ilmiy va adabiy jamoatchilikning keng miqyosdagi e'tirofiga sazovor bo'ldi. Shoiraning, ayniqsa, “Ayrilik kunlarda”, “Seni kuylayman, hayot”, “Shalola”, “Mushoira”, “Yillar va o'ylar”, “O'g'lim, sira urush bo'lmaydi” kabi to'plamlari va she'rлari zamonaviy o'zbek she'riyatiga tom ma'noda yangilik bo'lib qo'shil-di. “O'rik gullaganda”, “Ko'rdingmi ko'z yoshlarimni” kabi she'rлarda lirik qahramonning kechinmalarini har tomonlama ta'sirchan ifodalangan. Eng muhim, bu she'rлar o'quvchiga tushunarli ekani, uning taqdiri bilan bog'liqligidadir. Jumladan:

*Yurakda ajralish, qo'llarda lira,
 Men hayotni kuylayman, qayg'u ketadi,
 Kechasi seni orzu qilaman, kunduzi esa
 sen yaqinsan.
 Toki men tirkman va sen menda tiriksan, –*

satrlarida aks etgan lirik qahramonning qayg'usi ifodalari o'quvchini o'ylashga, mushohadaga chorlaydi. Shoira o'z lirik qahramonining ma'naviy olamini zamon-doshlar o'y-xayollari, hayoti, kechinmalarini shu tarzda uyg'unlashtirib talqin etadi.

Xulosa qilib aytganda, Zulfiya zamonaviy o'zbek she'riyatida o'ziga xos o'ringa ega shoira bo'lishi bilan birga, inson sifatida ham shu xalqning barcha olivjanob fazilatlarini o'zida mujassam etgan ijodkor edi. O'zbek adabiyoti XX asrda har qancha ziddiyatlari, mashaqqatli va murakkab yo'lni bosib o'tgan bo'lmasin, bu adabiyot bog'ida tom ma'nodagi mashhur ijodkorlar yetishib chiqqan. Ular orasida porloq yulduzlardan biri Zulfiyadir. Istiqlol davriga kelib ularning ijodlari yangi qirralari bilan namoyon bo'lmoqda. Zulfiyaning hayoti va ijodi bar-chaga xotin-qizlar uchun ibrat. Negaki, uning hayotidagi mehnatsevarligi, doimo olg'a intilishi, sevgi bobida sa-doqatli ekanligi, badiiy ijodda tinimsiz izlanuvchanligi hamda hayot qiyinchiliklariga bardoshliligi, erishilgan yutuqlar oldida o'zini yo'qotmagani barchanining qalbida havas va hayrat tuyg'ularini uyg'otadi.

Foydalilanilgan adabiyotlar

1. Sultonova M. Ijod sahifalari. – Toshkent, 1975.
2. Karimov N. Zulfiya. Ma'rifiy biografik asar. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2015.
3. Umurova G. Zulfiya lirikasida tuyg'ular tadriji // Xorijiy filologiya, 2018, 4(4), 83–88-betlar.

Dars – muqaddas

Ra'no ABSALOMOVA,

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti akademik
litseyining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

OMONIMLAR VA ULARNING USLUBIYATI

Darsning mavzusi: So'zlarning shakl va ma'nno munosabatiga ko'ra turlari. Omonimlar uslubiyati

Darsning maqsadi:

a) **ta'limi maqsad:** o'quvchilarning mavzu yuzasidan olgan bilim, ko'nikma va malakalarini mustahkamlash, og'zaki va yozma savodxonligini oshirish;

b) **tarbiyaviy maqsad:** o'quvchilarning ma'naviy olamini boyitish;

d) **rivojlantiruvchi maqsad:** o'quvchilarni fikrlash qobiliyati, og'zaki va yozma nutqini o'stirish.

Darsning turi: yangi bilim beruvchi va mustahkamlovchi.

Darsda foydalilanadigan usullar: “Muammoli vaziyat”, “Tinglab tushunish”, “Klaster”, “Aqliy hujum”, ko'rgazmali ma'ruza, suhbat.

Darsda foydalilanadigan jihozlar: kompyuter, videoproyektor, ekran, ovozkuchaytirgich, mavzuga oid

videolavhalar, tarqatma va audiomateriallar, slaydlar.

Darsning borishi:

I. Tashkiliy qism.

O'quvchilar bilan salomlashilib, navbatchi axboroti asosida davomat qilinadi, o'quvchilar va sinf xonasi ning darsga tayyorligi ko'zdan kechiriladi. O'quvchilar 4 guruhga bo'linadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash.

O'tilgan mavzuni mustahkamlash maqsadida o'quvchilar 4 guruhga bo'linadi va har bir guruhga alohida topshiriq beriladi:

1. Leksikologiya bo'limida qaysi mavzular o'tiladi?
2. So'zning o'z va ko'chma ma'nolari bir-biridan qanday farqlanadi?
3. Ko'chma ma'nolar turlarini sanang.
4. So'zlarning shakl va ma'nno munosabatiga ko'ra turlarini ayting.